

МЕТОДОЛОГИЯ

Противообществени прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните

1. Обект, обхват и единици на наблюдение

Обект на наблюдението е дейността на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Единици на наблюдение са малолетните и непълнолетните, извършители на противообществени прояви и престъпления.

2. Основни дефиниции

Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните са компетентни органи, които организират социално - превантивната дейност на територията на общините (районите), разглеждат възпитателни дела за противообществените прояви, извършени от малолетни и непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс (НК), непълнолетни за извършени деяния, за които по друг нормативен акт, се предвижда налагане на възпитателна мярка по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН); превеждат в изпълнение наложените мерки съгласно ЗБППМН и осъществяват контрол по изпълнението им.

Малолетни лица са лицата на възраст от 8 навършени до 14 ненавършени години.

Непълнолетни лица са лицата на възраст от 14 навършени до 18 ненавършени години.

Детските педагогически стаи (ДПС) са специализирани заведения, които издирват и установяват малолетните и непълнолетните правонарушители, както и причините и условията за техните противообществени прояви или престъпления; издирват и установяват малолетните и непълнолетните – обект на престъпно посегателство и малтретиране от родители, или лицата, които ги заместват; уведомяват съда и прокуратурата и другите компетентни органи, когато получат сигнали за виновно поведение по отношение на малолетните и непълнолетните от страна на родителите, на лицата, които ги заместват, или на трети лица; следят за изпълнението от малолетните и непълнолетните на наложените мерки по чл.13, ал.1, т.6, 7 и 8 от ЗБППМН; участват в превенцията на престъпността и противообществените прояви, извършвани от малолетните и непълнолетните; водят на отчет малолетни и непълнолетни, които са извършили престъпления и противообществени прояви, осъдените непълнолетни за престъпления от общ характер, освободените от поправителните домове, освободените от възпитателните училища интернати и освободените от социално - педагогическите интернати, настанени в тях по реда на ЗБППМН; осъществяват полицейска закрила на малолетните и непълнолетните, съгласно българското и международното законодателство.

Социално - педагогическите интернати (СПИ) са държавни училища, в които се настаняват малолетни над 8 годишна възраст и непълнолетни, които са извършили или за които съществуват предпоставки за извършване на противообществени прояви.

Възпитателните училища интернати (ВУИ) са държавни училища, в които се настаняват малолетни над 8 годишна възраст и непълнолетни, извършили противообществени прояви, към които възпитателните мерки по ЗБППМН не са се оказали достатъчни и за нормалното им възпитание няма подходяща социална среда. Във ВУИ се настаняват и непълнолетни, спрямо които съдът е наложил такава мярка по реда на чл. 61 и 64 от Наказателния кодекс.

Противообществената проява е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави. На извършителите на противообществени прояви се налагат възпитателни мерки съгласно ЗБППМН.

Възпитателната мярка е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от НК, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

Безнадзорно дете е лице, ненавършило 18-годишна възраст и оставено без грижата на родителите, или на лицата, които ги заместват.

Лицата, които ги заместват са настойниците, попечителите и лицата, които полагат грижи по отглеждането и възпитанието на малолетния или непълнолетния.

3. Основни статистически показатели

В броя на водените на отчет в ДПС през годината се включват всички малолетни и непълнолетни, които са извършили престъпления и/или противообществени прояви, осъдени са за престъпления от общ характер, освободени от поправителните домове (ПД), освободени от ВУИ, освободените от СПИ, настанени в тях по реда на чл. 13, ал.1, т.11 и 13 от ЗБППМН. Малолетните и непълнолетните се водят на отчет в ДПС за срок от 2 години, след което се снемат от отчет, ако през този период не са извършили повторно противоправни деяния.

В броя на заведените на отчет в ДПС през годината се включват всички малолетни и непълнолетни, които през отчетната година са извършили престъпления и противообществени прояви, осъдени са за престъпления от общ характер, освободени от поправителните домове (ГД), освободени от ВУИ, освободените от СПИ, настанени в тях по реда на ЗБППМН.

В броя на снетите от отчет в ДПС през годината са всички малолетни и непълнолетни, които през отчетната година са отпаднали от отчет поради поправка в поведението им, поради навършване на 18 годишна възраст или на други основания (напуснали страната, починали).

В броя на преминалите през ДПС се включват всички малолетни и непълнолетни лица, които са извършили незначителни деяния, за които еднократната намеса на полицейски органи е била достатъчна и няма основания за тяхното завеждане на отчет в ДПС.

В броя на образуваните възпитателни дела се включват всички постъпили сигнали за противообществените прояви, извършени от малолетни и непълнолетни, и за престъпления на непълнолетни, които са получени от съда и прокуратурата, органите на полицията, както и от длъжностни лица и от граждани, след извършена проверка.

В броя на решените възпитателни дела се включват всички възпитателни дела, при които местната комисия е постановила решение, с което е наложена възпитателна мярка по чл.13, ал.1, т.1-10 и 12 от ЗБППМН; направила е предложение до районния съд за налагане на възпитателна мярка, настаняване на малолетния или непълнолетния в социално-педагогически интернат или във възпитателно училище интернат; предава материалите на прокурора, когато смята, че извършеното деяние е престъпление, освен в случаите, когато непълнолетният е освободен от наказателна отговорност по чл.61 от Наказателния кодекс.

В броя на прекратените възпитателни дела се включват възпитателните дела, които са прекратени поради това, че са изтекли 6 месеца от извършването на противообществената проява или от влизането в сила на акта по чл. 61 от Наказателния кодекс; в случаите когато местната комисия установи, че не е извършена противообществена проява или тя не е извършена от малолетния и непълнолетния, или че извършеното деяние е незначително.

В броя на малолетните и непълнолетните лица с наложени възпитателни мерки се включват всички малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви и непълнолетни, извършили престъпления, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от НК, спрямо които са наложени възпитателни мерки съгласно ЗБППМН. С оглед характера на деянието и поведението на малолетния или на непълнолетния може да се наложи повече от една от възпитателните мерки по чл.13, ал.1, т.1-10 и 12 от ЗБППМН.

В броя на наложените мерки на родителите или лицата, които ги заместват, се включват всички родители или лицата, които ги заместват, за които при разглеждане на възпитателното дело се установи, че не са полагали достатъчно грижи за възпитанието на малолетните и непълнолетните и те са извършили деяния съгласно ЗБППМН. По отношение на родителите или на лицата, които ги заместват се налага само една от мерките посочени в чл.15, ал.1 от ЗБППМН.

В броя на противообществените прояви и престъпленията, извършени в съучастие се включват всички противообществени прояви и престъпления, които са извършени от две и повече малолетни лица, от две и повече непълнолетни лица, от малолетни, непълнолетни и пълнолетни лица, от пълнолетни и малолетни лица и от пълнолетни и непълнолетни.